

Institut Européen des Jardins & Paysages

Inventarisatie van parken en tuinen van België - Vlaanderen

Inventaris Vlaams-Brabant

Kasteeldomein Nieuwenhuizen

Auteur(s) : Onroerend Erfgoed | Flanders Heritage Agency
www.onroenderfgoed.be <https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Titel:	Kasteeldomein Nieuwenhuizen
Provincie:	Vlaams-Brabant
Gemeente:	Zemst
Deelgemeente:	Hofstade
Bron:	Schepping: 2013-06-25 Bijwerken: 2018-11-14 URI: https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/134161
Coördinaten:	Breedte: 4.49918655519 Lengte: 50.9939683256

Primaire tekst

Landhuis omgeven door landschappelijk park van 1 hectare 18 are, dat grotendeels door oude zomereiken en kastanjes overschadwd is. Het werd aangelegd bij het begin van de 19de eeuw, met belvédèreheuvel, serpentinevijver en een boogbrugje.

Het kasteeltje aan de Ambroossteenweg ten oosten van de dorpskern staat nog steeds bekend onder de naam van de Primitieve eigenaar, Willem Van den Nieuwenhuysen, waarschijnlijk één van de zonen van de Mechelse hoedenfabrikant Constant Van den Nieuwenhuysen, die in de jaren 1770 het nabijgelegen Ambrooskasteel, voormalig jezuietengoed, had opgekocht. Willem was rond 1830 de eigenaar van het gebouw, de omringende lusthof met een eigenaardig gevormde "vijver van vermaek", samen 1 hectare 18 are, een aanpalende hoeve met circa 30 are moestuin en, min of meer aansluitend, meer dan 30 hectare landerijen. Het kasteelgebouw zelf, vermoedelijk met een 17de- of 18de-eeuwse kern, werd ettelijke malen verbouwd en is een nachtmerrie voor bouwhistorici; een laatste, ingrijpende verbouwing werd uitgevoerd in 1930 in opdracht van de toenmalige eigenaar, de Mechelse kopergieter Frans Schroëter. Tot de verbeelding sprekend is de 7 m hoge, aan de basis 20 m brede heuvel in het zuidelijk gedeelte van de lusthof – 'tumulus' op de recente stafkaarten, wellicht een kasteelmotte volgens anderen, want de wijk heet ook 'Borgt'. De op een ronde lob uitlopende serpentinevijver ten westen van het kasteel zou dan ook een relict kunnen zijn van een ringgracht. Op de oudste, 18de eeuwse kaarten valt echter geen motte – of meer algemeen – ronde structuur te bespeuren en vermoedelijk is de heuvel niet veel ouder dan 1800. De heuvel en de serpentinevijver zijn typische ingrediënten van een vroege 'jardin anglais', de oudste generatie van door Engelse voorbeelden geïnspireerde landschapsparken op het continent. Het schroefsgewijze naar de top oplopende pad en de zomerlinde (*Tilia platyphyllos*) maken alleszins de functie van de heuvel duidelijk in een tijd dat de tuin nog niet volledig overschadwd werd door bomen en het omgevende landschap nog genietbaar was: een belvédère met uitzicht op de Zennevallei en misschien ook de torens van Mechelen. De heuvel was mogelijk ooit bekroond met door een lindeprieel of een paviljoen.

Een groot gedeelte van het park wordt momenteel door bomen overschadwd, maar uit de leeftijdsopbouw van het bomenbestand – de verspreiding van de dikste bomen: zomereiken (*Quercus robur*), tamme kastanje (*Casnyanea sativa*) en één enkele bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicea') – en de oudste stafkaarten (1864, 1892, 1909) kan worden opgemaakt dat oorspronkelijk alleen het gedeelte ten zuiden van de belvédèreheuvel bebost was. De ruimte rond de zuidelijke lob van de vijver, tussen het kasteel en het heuveltje, was open, met enkele solitaire bomen. Interessant zijn de sporen van een 'charmille', twee fragmenten (100 m langs de oostgrens, 70 m langs de westgrens) van een door haagbeuken (*Carpinus betulus*) gevormde loofgang. De restanten van een metalen boogbrug over de noordelijke uitloper van de vijver vlakbij de straat vormen het enige parkmeubilair.

Merkwaardige bomen (opnamen 15 juni 2000)

Het cijfer in vet geeft de stamomtrek in centimeters weer. De omtrek wordt standaard gemeten op 150cm hoogte.

- 3. zomereik (*Quercus robur*) **343**
- 5. tamme kastanje (*Castanea sativa*) **428**
- 8. zomereik (*Quercus robur*) **346**
- 14. zomereik (*Quercus robur*) **389**

Auteur: Deneef, Roger

Auteur: Wijnant, Jo

Datum: 2009

Titel Text: Park bij kasteel Van den Nieuwenhuysen

Grafische documenten

Het kasteel Van den Nieuwenhuysen (Deneef, Roger, 21-06-2006, ©Vlaamse Gemeenschap)

Bibliografie

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Oudste kadastrale legger 212 Muizen, art. 141.

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Oude kadastrale legger 212A Hofstade, art. 1070.

Kadasterarchief Vlaams-Brabant, Kadastrale opmetingsschetsen Hofstade 1910 nr. 6 en 1931 nr. 8.

DE MAEGD C., *Bouwen door de Eeuwen heen – arrondissement Halle-Vilvoorde*, Gent, Snoeck-Ducaju, 1977, p. 286.

VER ELST A., *Kleine encyclopedie van Groot-Zemst*, Nieuwkerken-Waas, Het Streekboek, 1995, p. 36.

Relaties

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten/1612>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/121547>

<https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/41019>

Beknopte karakterisering

Datering: 17de eeuw, 18de eeuw, 19de eeuw, eerste helft 19de eeuw

Typologie: berceaus, landhuizen, private parken, serpentinevijvers, tuinbruggen